Dürüstlük Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dürüstlük Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20265

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dürüstlük Ölçe?i, Bilgiç ve arkada?lar? taraf?ndan 2010 y?l?nda özellikle **i?e al?m süreçlerinde** kullan?lmak üzere geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, bireylerin dürüstlük e?ilimlerini ve etik davran??lar?n? de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Toplam 21 maddeden olu?an bu ölçek, üç ana alt boyutta yap?land?r?lm??t?r: Yalan Söyleme, Hileli Davranma ve Samimiyetsizlik.

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, maddelerin toplam puana katk?s?n? destekleyen madde analizleri ile ba?lam??, ancak nihayetinde toplam varyans?n %44'ünü aç?klayan üçlü bir faktör yap?s?n?n, tek faktörlü yap?ya k?yasla daha iyi bir uyum sa?lad??? tespit edilmi?tir. Ölçe?in iç tutarl?l?k katsay?s? ise güvenilir bir düzey olan .78 olarak raporlanm??t?r. Derecelendirme 5'li **Likert ölçe?i** format?nda yap?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dürüstlük, ??e Al?m, Psikometri, **Faktör Analizi**, Güvenirlik, Personel Seçimi, Etik Davran??, Samimiyetsizlik.

Yazarlar

Reyhan Bilgiç, Özlem B?kmaz, Ersin Esgin, Gökçe S. ?ahin.

Amaç

Dürüstlük Ölçe?i'nin temel amac?, özellikle kurumsal ortamlarda ve **i?e al?m süreçlerinde** adaylar?n ve çal??anlar?n dürüstlük düzeylerini objektif bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, potansiyel olarak etik olmayan davran??lar?, yalan söyleme e?ilimlerini ve ki?ileraras? ili?kilerde samimiyetsizlik düzeylerini belirleyerek organizasyonel riskleri minimize etmeye yard?mc? olmay? hedeflemektedir.

Bu araç, Türkiye ba?lam?nda geli?tirilmi? olup, i?yeri dürüstlü?ünü çok boyutlu bir yap?da ele almaktad?r. Ölçek, adaylar?n öz bildirime dayal? olarak, bask? alt?nda kald?klar?nda veya ç?kar çat??mas? ya?ad?klar?nda sergileyebilecekleri dürüstlük d??? davran?? kal?plar?n? saptamak üzere tasarlanm??t?r.

Yap? (Konstrukt)

Ölçek, dürüstlük kavram?n? tek bir bütün yerine, i? hayat?ndaki dürüstlük ihlallerinin üç farkl? ve kritik alt boyutunu ölçen çok boyutlu bir yap? olarak ele almaktad?r. Bu üç alt boyut, bireyin etik yarg?lar?n? ve davran??sal e?ilimlerini kapsamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yalan Söyleme (9 madde): Bireyin kendini zor durumlardan kurtarmak veya avantaj elde etmek için gerçe?i çarp?tma veya gizleme e?ilimini ölçer.
Hileli Davranma (6 madde): Doland?r?c?l?k, aldatma veya dürüst olmayan bir davran??? örtbas etme çabalar?n? kapsar. Bu boyut, etik olmayan eylemleri me?rula?t?rma e?ilimini yans?t?r.
Samimiyetsizlik (6 madde): Ki?ileraras? ili?kileri ç?kar üzerine kurma, ikiyüzlülük gösterme ve duygusal dürüstlükten kaç?nma e?ilimini de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla hem madde analizleri hem de faktör analizleri gerçekle?tirilmi?tir. Yap?lan madde analizleri, ölçe?i olu?turan her bir maddenin, toplam ölçek puan?na anlaml? ve pozitif bir katk? sa?lad???n? göstermi?tir. Bu durum, maddelerin ölçülmek istenen **dürüstlük** yap?s?yla tutarl? oldu?unu i?aret etmektedir.

Ancak, yap?sal modelin detayl? incelenmesi sonucunda, tek faktörlü bir yap?n?n yeterli uyumu sa?lamad??? görülmü?tür. Nihai olarak, bir tak?m düzeltmeler ve iterasyonlar sonras?nda elde edilen üçlü faktör yap?s?, istatistiksel olarak tek faktörlü yap?ya k?yasla daha iyi bir uyum sa?lam?? ve ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? destekler nitelikte bulunmu?tur. Bu bulgular, ölçe?in teorik olarak belirlenen üç alt boyutu ay?rt etme yetene?ine sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Dürüstlük Ölçe?i'nin güvenirli?i, **iç tutarl?l?k** katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Çal??ma sonucunda, ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) **.78** olarak hesaplanm??t?r.

Bu katsay?, sosyal bilimler alan?nda kabul edilebilir ve güvenilir bir düzey olarak de?erlendirilmektedir. Bu de?er, ölçekteki 21 maddenin birbiriyle tutarl? oldu?unu ve ölçülmek istenen yap?y? (dürüstlü?ü) kararl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla yap?lan **faktör analizi**, toplam varyans?n yüzde 44'ünü aç?klayan üçlü bir faktör yap?s?n?n ortaya ç?kmas?na neden olmu?tur. Bu sonuç, dürüstlü?ün tek bir genel faktör yerine, üç farkl? ancak ili?kili alt boyuttan olu?tu?u teorik varsay?m?n? desteklemektedir.

Ba?lang?çta tek faktörlü bir model denenmesine ra?men, üç faktörlü modelin istatistiksel uyum indeksleri (model fit) aç?s?ndan daha üstün oldu?u kan?tlanm??t?r. Bu üç faktör, Yalan Söyleme, Hileli Davranma ve Samimiyetsizlik alt boyutlar?na kar??l?k gelmektedir ve ölçe?in psikometrik aç?dan sa?lam bir yap?ya sahip oldu?unu göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç (Instrument)

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler, özellikle i?e al?m adaylar? ve çal??anlar.

Ya? Grubu: Çal??ma hayat?na dahil olan yeti?kin bireyler.

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, i?e al?m sürecinde kullan?lmak üzere tasarland???ndan, meslek sahibi veya i? arayan bireylerden olu?an örneklem üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yap?lm??t?r.

Test Metodolojisi: 5'li **Likert ölçe?i** format? kullan?lm??t?r. Cevap seçenekleri, "hiç ölçmez" (1) ile "çok iyi ölçer" (5) aras?nda derecelendirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

?? Eti?i, Kurumsal Dürüstlük, Psikolojik De?erlendirme, Yalan Söyleme, Hileli Davran??, Samimiyetsizlik, Yap?sal E?itlik Modellemesi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Reyhan Bilgiç

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemi?tir.)

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: rey@metu.edu.tr (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Yaz??ma Adresi: Orta Do?u Teknik Üniversitesi (Çal??ma s?ras?nda yazar?n ba?l? oldu?u kurum).

?zinler ve Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2010

Ölçek, akademik bir dergide yay?mlanm?? olup, ticari kullan?m ve izinler için sorumlu yazar Reyhan Bilgiç ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? psikometrik bilgileri a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

turkpsikolojiyazilari.com.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ise burada mevcuttur: durustluk-olcegi-toad.pdf.

Referanslar

Bilgiç, R., B?kmaz, Ö., Esgin, E. ve ?ahin, G. S. (2010). ??e al?m sürecinde kullan?lacak Dürüstlük Ölçe?i olu?turma çal??mas?. *Türk Psikoloji Yaz?lar?*, *14*(27), 80-85.

Dürüstlük Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Yalan Söyleme (9 m): S?k??t???m durumlarda yalan söylerim
Hileli Davranma (6 m): ?nsanlar?n dürüst olmayan bir davran??? kapatmak için ilgisiz konulardan bahsetmesinde sak?nca görmem.
Samimiyetsizlik (6 m): ?li?kilerimi ç?kar üzerine kurmam

ARABPSYCHOLOGY.COM